

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA:

NOTOVÁ OSNOVA

Téma:	Zameranie:
synestézia, sensorické procesy, poruchy učenia, ich prognóza a spôsoby vzdelávania, talent a nadanie	Psychologická disciplína: všeobecná psychológia, pedagogická psychológia, vývinová psychológia, psychológia osobnosti Odporúčaný odbor štúdiá: mediálne a komunikačné štúdiá, učiteľstvo a pedagogické vedy, vedy o umení a kultúre

1 Lucia má deväť rokov. Od malička ju lákala hudba a hudobné nástroje. Niet sa čomu čudovať.
2 Obaja jej rodičia sú totiž hudobníci. Matka sa venuje hudobnej teórii a pracuje na vysokej
3 škole. Otec hrá na husliach v orchestri. Luciu vždy viedli k hudbe, ale nevyvíjali na ňu tlak,
4 naopak, nechávali jej slobodu pri výbere a experimentovaní. Jej voľbou sa nakoniec stal klavír.
5 Rada si „brnkala“ pre potešenie, postupne dokázala spamäti zahrať jednoduché detské
6 pesničky. Preto ju rodičia ešte pred nástupom do základnej školy prihlásili do prípravného
7 ročníka hudobného odboru na základnej umeleckej škole.

8 Lucia má dobrú pamäť na melódiu a rytmus, dokáže veľmi dobre vytlieskať rytmus alebo
9 zaspievať melódiu aj po jednom počutí. Rodičia aj okolie tieto prejavy vnímajú ako znak
10 hudobného nadania. Lucia si často pospevuje, hrá sa s tónmi, vymýšľa si vlastné melódie. Tiež
11 si kreslí ako vyzerá hudba, keď ju počúva, alebo hrá na klavír, vníma zvuk ako farebné
12 plynutie. Aj zvuky jednotlivých hudobných nástrojov si spája s konkrétnymi farbami. Niekedy
13 o tom rozpráva rodičom aj pani učiteľke v základnej umeleckej škole. Pani učiteľka to tiež
14 interpretuje ako prejavy tvorivosti a hudobného nadania. Hravé vyučovanie v prípravnom
15 ročníku hudobného odboru Luciu bavilo a na hodiny chodila rada, boli príjemným spestrením
16 času v materskej škole.

17 Do školy sa Lucia tiež tešila, v prvom ročníku sa jej páčilo, najmä výchovné predmety
18 a matematika. Trochu náročnejšie však bolo zvládnuť písanie a čítanie. Písmo mala
19 neúhľadné, písomné úlohy jej doma aj v škole išli veľmi pomaly a často sa pri písaní unavila.
20 Písmená sa síce naučila, ale ako postupne pribúdali, často sa jej mýlili. Plietla si najmä tie,
21 ktoré sa na seba podobajú, napríklad „m“ a „n“, alebo „b“ a „d“. Keď prišlo na rad čítanie
22 dlhších viet a textov, Lucia čítala pomaly, často sa mýlila, niekedy preskočila riadok a už
23 celkom zabudla, o čom vlastne číta. V druhom ročníku tieto ťažkosti pretrvávali. Čítanie Luciu
24 nebavilo, začala si všimáť, že číta pomalšie ako ostatné deti. Len zriedka dostala za čítanie
25 pochvalu. Po prvom polroku triedna učiteľka rodičom odporučila, aby navštívili Centrum

1 poradenstva a prevencie, kde Lucii bola diagnostikovaná vývinová porucha čítania (dyslexia)
2 a písania (dysgrafia).

3 Ťažkosti v oblasti písania a čítania sa začali prejavovať aj v hudobnej náuke. Lucia začala
4 chodiť na hodiny klavíra a hudobnej teórie, kde sa venovali aj vyučovaniu notového zápisu.
5 Ten bol pre ňu ešte náročnejší ako písanie a čítanie v škole. Nedarilo sa jej trafiť noty do
6 správnych riadkov či ich správne napísať a prečítať. Hudobná náuka sa jej už nezdała taká
7 zábavná a príjemná aktivita. Učiteľka klavíra hľadala spôsob, ako Luciu motivovať a priblížiť
8 jej noty aj pomocou jej obľúbených farieb. Súčasne však rodičom zdôrazňovala, že formálne
9 hudobné vzdelávanie predpokladá aj schopnosť plynule a efektívne čítať notový zápis, hrať
10 z listu a vedieť zapísať notovú osnovu. Notový zápis je komplexný kód, ukrýva v sebe mnohé
11 informácie o výške a dĺžke tónov, vzťahoch medzi nimi, rytme a výraze. Schopnosť čítať tieto
12 informácie je nevyhnutná pri hraní náročnejších skladieb, preto učiteľka vyjadrila obavu, či
13 bude Lucia náročnejšie učivo zvládať.

14 Pre rodičov bola táto informácia nepríjemným prekvapením. A do istej miery spochybnila ich
15 presvedčenie o Luciinom hudobnom talente. Hoci na ňu nikdy netlačili, aby pokračovala v ich
16 kariérnej ceste, akosi automaticky predpokladali, že má všetky predpoklady na to, aby sa raz
17 stala úspešnou hudobníčkou. Pochybnosti učiteľky klavíra ich zneistili, ale nechceli sa vzdať.
18 Konzultovali novovzniknutú situáciu aj so psychologičkou v Centre poradenstva a prevencie.
19 Tá im odporučila, aby Luciu nepreťažovali krúžkami a sústredili sa na podporné cvičenia,
20 ktoré im odporučila špeciálna pedagogička s cieľom podporiť Luciine čitateľské kompetencie.
21 Ako jednu z možností navrhla rozvíjať Luciin talent aj v inej umeleckej oblasti, napríklad vo
22 výtvarnej alebo tanečnej sfére, ktoré by mohla prepojiť so vzťahom k hudbe.

23

24 **Lucia hovorí o hudbe:**

25 *Poviem Ti, ako vyzerá hudba. Je to taký farebný svet. Niekedy aj farebnejší ako ten ozajstný. Keď*
26 *počúvaš, ako hrá hudba, tak ako keby si videla, aký nástroj hrá. Klavír má také jemné modré*
27 *alebo fialové vlnky, ktoré sa pohybujú ako vlny na mori. Keď buchneš silnejšie do klávesov, alebo*
28 *hráš rýchlo, tak sa tie vlny zdvihnú a hýbu sa rýchlejšie. Máš pocit, ako keby si sa hýbala tiež. To*
29 *mám najradšej. Ale aj gitara sa mi páči. Tá hrá žltá a oranžovo, úplne sa to tak rozžiari, ako keď*
30 *svieti slnko. A keď ideme tatinovi na koncert, tam je veľa nástrojov. Niektoré neviem ani presne,*
31 *ako sa volajú, ale tiež hrajú farebne. To vyzerá ako ohňostroj na Silvestra. Niekedy vidíš viac takú*
32 *husľovú zelenú, aj basa je zelená, ale tmavšia. Potom zas také červené tóny. Ja mám rada takú*
33 *hudbu, ako hrá tatino, alebo akú si hráme doma na klavíri, všelijaké pesničky. Ale mám rada aj*
34 *Taylor Swift. Tiež by som niekedy chcela byť taká speváčka, čo aj hrá na klavír a na gitaru, aj*
35 *spieva. Keď si púšťam jej pesničky, tak si predstavujem, ako je na pódiu, hrá na gitare alebo na*
36 *klavíri a okolo nej sú tie farby podľa toho, akú pesničku práve hrá. A niekedy mám takú náladu,*
37 *že si pustím oranžovú pesničku, niekedy zase fialovú. Tak sa mi to pomieša, je to tak, ako keď aj*
38 *vidím, aj počujem.*

UČITEĽSKÁ
AKADÉMIA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Ako citovať tento učebný materiál:

Lemešová, M., Minarovičová, K., Sokolová, L., & Zacharová, Z. (2024). *Notová osnova*. In: Dvorská, D., Sokolová, L., Karolčík, Š., Dovičák, M., Griguš, S., & Hrcán, Z.: Učiteľská akadémia UK [webová stránka]. Získané z <https://www.ucitelskaakademia.sk/pripady-a-pribehy/psychologia-x-krat-inak/notova-osnova>

Prípadové štúdie a zadania sú súčasťou publikácie:

Lemešová, M., Minarovičová, K., Sokolová, L., & Zacharová, Z. (2024). *Psychológia x-krát inak*. Univerzita Komenského v Bratislave. ISBN 978-80-223-5955-9.